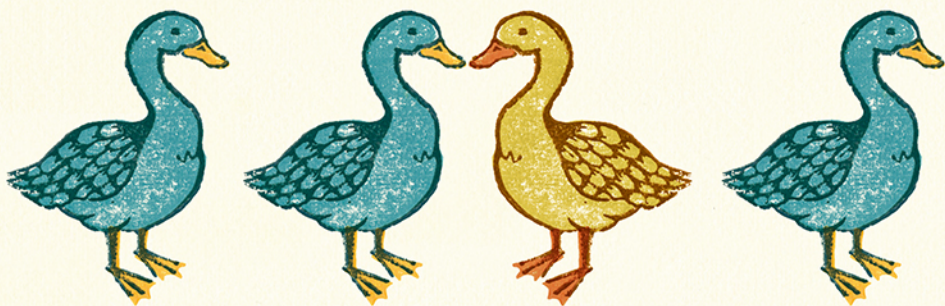


NEVĚDĚL, O CO PŘICHÁZÍ
DOKUD SE NEOBJEVILA ONA

MÍT PRO CO ŽÍT

Román roku podle BBC News



RICHARD ROPER

Mít pro co žít

Copyright © Richard Roper 2019

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Kateřina Harrison Lipenská, 2020

Cover © Adéla Korbělářová, 2020

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2020

ISBN 978-80-277-0536-8 (pdf)

Richard Roper

Mít pro co žít



Mámě a tátovi

Zákon o veřejném zdraví z roku 1984, § 46

(1) Povinností místního orgánu je zajistit pohřbení nebo kremaci těla osoby, která zemřela nebo byla nalezena mrtvá v příslušné oblasti, a to v případě, kdy má tento orgán důvod se domnívat, že odstranění těla nebylo nebo nebude zajištěno jiným způsobem.

První kapitola

Andrew se díval na rakev a zkoušel si vzpomenout, kdo je uvnitř. Je to muž, tím si byl jistý. Ale jeho jméno si ke svému zděšení nedokázal vybavit. Už se zaradoval, že se mu podařilo výběr zúžit na Johna nebo Jamese, ale na poslední chvíli se přihlásil ještě Jake. Jednou to přijít muselo, napadlo ho. Byl už na tolika pohřbech, že to vlastně bylo nevyhnutelné, ale přesto ho to rozčílilo.

Kdyby si aspoň to jméno dokázal vybavit dřív, než ho vysloví farář. Obřad se neřídil žádným programem ani nebyl nijak zvlášť formální, možná by se mohl podívat do pracovního telefonu. Byl by to podvod? Asi ano. Navíc, byl by to dost obtížný manévr i v kostele plném truchlících, jenže tady kromě něj a faráře už nikdo není, takže je to skoro nemožné. Za normálních okolností by tu s nimi byl ještě ředitel pohřební služby, ale ten volal, že je nemocný a nepřijde.

Andrewa trochu znervózňovalo, že farář, který od něj stál jen pár kroků, se na něj od začátku obřadu skoro nepřetržitě díval. Andrew ho tady ještě neviděl. Vypadal jako mladý chlapec a jeho roztřesený hlas se v neodpuštělně hlasité ozvěně rozléhal mezi stěnami kostela. Těžko říct, jestli je nervózní. Andrew se pokusil o povzbudivý úsměv, který ale očividně nepomohl. Co kdyby na něj zvedl palec? To by se asi nehodilo, rozhodl se.

Pohledem se vrátil k rakvi. Možná, že to opravdu je Jake, i když mu bylo osmasedmdesát, když zemřel, a sedmdesátiletých Jakeů

zrovna moc není. Aspoň zatím. Bude to zvláštní, za padesát let, až budou domovy důchodců plné Jakeů a Wayneů, Justinů a Aaronů s vybledlými tetováními na zádech, která v překladu znamenají něco jako „práce na silnici za dvě stě metrů“.

Soustrěď se, napomenul sám sebe. Je tady přece proto, aby mohl být důstojným svědkem té duše na její poslední cestě, společníkem zastupujícím rodinu a přátele. Důstojnost – to bylo jeho heslo.

Zrovna důstojnosti ale bohužel John nebo James nebo Jake až tak moc neměl. Podle zprávy koronerky umřel na záchodě, kde si četl knížku o káňatech. A aby toho nebylo málo, Andrew se později na vlastní oči přesvědčil, že ta kniha o káňatech ani nebyla *dobrá*. Sice není žádný odborník, ale nechápal, proč autor – který už podle těch pár pasáží, které si Andrew přečetl, byl pěkný neruda – na celé jedné stránce pomlouval poštolky. Zesnulý ohnul roh té stránky místo záložky, možná že s ním souhlasil. Když si Andrew stahoval latexové rukavice, uložil si do hlavy poznámku, že má urazit nějakou poštolku – nebo jiného sokolovitého ptáka – až nějakou uvidí, na jeho počest.

Kromě pár dalších knih o ptácích nebylo v domě nic, co by prozradilo víc o osobnosti toho muže. Nenašel žádné desky ani filmy, žádné obrazy na stěnách ani fotky na parapetech. Zvláštní byly jen krabice müsli ve skříňce v kuchyni, kterých tam bylo nepochopitelně mnoho. A tak kromě toho, že to byl zapálený ornitolog se skvěle fungujícím zažíváním, se o Johnovi nebo Jamesovi nebo Jakeovi nedalo uhodnout nic.

Andrew byl při prohlídce domu pečlivý jako vždycky. Hledal v tom nezvykle vyhlížejícím tudorovském bungalovu vzdorovitě trčícím mezi řadovkami tak dlouho, až si byl jistý, že neopomenul nic, co by ho mohlo dovést k rodině, s níž by muž byl v kontaktu. Obešel sousedy, kteří se o život chlapa odvedle nezajímali nebo o něm ani nevěděli, stejně jako o jeho konci.

Farář nejlístě přešel k povídání o Ježíšovi a Andrew ze zkušenosti věděl, že se obřad blíží ke konci. *Musí* si vzpomenout, jak se ten člověk jmenuje, už z principu. Opravdu se snažil ze všech sil, i když tam nikdo jiný nebyl, být dokonalým truchlícím – vyjadřovat úctu stejně, jako by před sebou viděl stovky zničených rodinných příslušníků. Dokonce si začal před vstupem do kostela sundávat hodinky, protože mu připadalo, že by poslední cestu zemřelého nemělo rušit lhostejné tikání vteřinové ručičky.

Teď už byl farář rozhodně v cílové rovině. Andrew se bude muset rozhodnout.

John, usoudil. Určitě je to John.

„A přestože to vypadá, že John –“

Jo!

„– se během svých posledních let potýkal s problémy a bohužel odešel ze světa bez rodiny a přátel, kteří by mu stáli po boku, můžeme se těšit z toho, že Bůh na něj čeká s otevřenou náručí plnou lásky a dobroty, takže tahle cesta je poslední, po které půjde sám.“

Po pohřbech se Andrew většinou nezdržoval. Párkrát zůstal a musel vést nepříjemné rozhovory s organizátory nebo náhodnými čumily. Bylo zajímavé, kolik se jich vždycky našlo, postávali venku a vypouštěli pošetilé fráze.

Andrew už měl nacvičené, jak se vytrazit, aby se takovým setkáním vyhnul, ale dnes na chvíli odvedl jeho pozornost nápis na kostelní nástěnce, který s tísnivou rozverností zval na „Bláznivou slavnost letního slunovratu!“, a najednou ucítil, že mu někdo klepe na rameno se zarputilostí netrpělivého datla. Byl to farář. Zblízka vypadal ještě mladší, s dětsky modrými očima a blond vlasy uprostřed rozdělenými pěšinkou, jak mu je možná česávala jeho máma.

„Zdravím, vy jste Andrew, že? Z úřadu?“

„Přesně tak,“ řekl Andrew.

„Rodinu se najít nepodařilo, že?“ Andrew zavrtěl hlavou.

„To je škoda. Opravdu škoda.“

Farář vypadal rozrušeně, jako by měl tajemství, které nutně potřebuje někomu sdělit.

„Můžu se vás na něco zeptat?“

„Můžete,“ řekl Andrew a rychle vymýšlel výmluvu, proč se nezúčastní „Bláznivé slavnosti“.

„Jak vám to připadalo?“ řekl farář.

„Myslíte... ten pohřeb?“ zeptal se Andrew a tahal při tom za nit, která mu visela z kabátu.

„Ano. Tedy, hlavně moje část. Protože, víte, byl to můj první. Docela se mi ulevilo, abych řekl pravdu, že jsem začal zrovna tímhle, protože tam nikdo nebyl, tak to bylo trochu jako nanečisto.“

Na okamžik se odmlčel a pak pokračoval: Snad už teď budu připravený na opravdový obřad, v kostele s přáteli a rodinou, ne jen s pánem z úřadu. Bez urážky,“ dodal a položil Andrewovi ruku na paži. Andrew se přemohl a neucukl. Takové věci nesnášel.

Přál si mít nějaký obranný systém, jako mají třeba olihně, aby mohl těm lidem nastříkat inkoust do očí nebo něco.

„No, takže,“ pokračoval farář. „Co myslíte, jak mi to šlo?“

Co chcete slyšet? pomyslel si Andrew. Rakev jste nepřevrátil, ani jste o nebožtíkovi omylem nemluvil jako o panu Hitlerovi, takže podle mě deset z deseti.

„Šlo vám to moc dobře,“ řekl.

„Jé, děkuju, opravdu,“ řekl farář a v jeho pohledu byla vidět nová intenzita. „To jsem moc rád.“

Natáhl ruku. Andrew jí potřásl a chtěl ji pustit, ale farářův stisk nepolevoval.

„Tak já už půjdu,“ řekl Andrew.

„Ano, ano, jistě,“ řekl farář a konečně ho pustil.

Andrew se vydal po pěšině a oddychl si, že se mu podařilo uniknout bez dalšího výslechu.

„Tak zase brzy na viděnou, doufám,“ volal za ním farář.

Druhá kapitola

V posledních letech se pro tyhle pohřby vystřídal různá označení – „pohřby v rámci veřejného zdravotnictví“, „smluvní“, „sociální“, „podle paragrafu 46“ –, ale žádné z nich se neujalo tak jako originál. Když se Andrew setkal s výrazem „chudinský pohřeb“, vždycky mu naskočila spousta představ, které byly až dickensovsky romantické. Představoval si nějakého člověka v odlehlé vesničce před sto padesáti lety, v blátě mezi kvokajícími slepicemi, který podlehl působivému případu syfilis a zemřel v hezkém věku sedmadvaceti let, načež z něj udělali úhledný balíček a uložili ho do země místo hnojiva. To, co zažíval v praxi, bylo depresivně klinické. Pohřby teď byly povinností městských úřadů a ty se musely postarat o lidi, kteří nikoho neměli a o jejichž smrti dal vědět až zápach těla v rozkladu, případně nezaplacený účet. Poslední dobou si Andrew všiml, že zemřelí často měli na účtu dost peněz na inkaso ještě na několik měsíců po smrti, takže měli doma teplo, což proces jejich rozkládání urychlilo. Když tahle trýznivá situace nastala popáté, uvažoval, že se o tom zmíní v sekci „Ostatní komentáře“ v dotazníku pracovní spokojenosti. Nakonec radši požádal o další konvici do společné kuchyňky.

Další fráze, na kterou si rychle zvykl, byl „rychlý v devět“. Jeho šéf Cameron mu vysvětloval, z čeho vznikla, a při tom agresivně propíchoval fólii rizota do mikrovlnky. „Když umřeš sám“ – pích, pích, pích – „pravděpodobně tě taky samotného pohřbí“ – pích, pích, pích – „takže kostel může pohřeb naplánovat hned na devátou, aby ho měl z krku, a je to v klidu, protože i kdyby nejel

vlak“ – pích – „nebo byla zacpaná dálnice“ – pích – „je to jedno.“
Píchl naposled. „Protože nikdo nepřijede.“

V minulém roce Andrew organizoval pětadvacet takových pohřbů (což byl zatím jeho roční rekord). A na všech byl, i když to ve skutečnosti nebyla jeho povinnost. Říkal si, že je to takové drobné, ale významné gesto, když je tam někdo, komu to nenařizuje zákon. Ale čím dál častěji se přistihl, jak sleduje ty nezdobené rakve klesající do země na zvlášť určeném, neoznačeném místě s vědomím, že je ještě tak třikrát čtyřikrát odkryjí, protože na ně budou skládat další rakve jako v nějakém morbidním tetrisu, a uvažuje o tom, že jeho přítomnost nic neznamená.

Cestou autobusem do kanceláře si Andrew prohlížel svou kravatu a boty, které už toho měly dost za sebou. Na kravatě měl jakousi vytrvalou skvrnu neznámého původu, která ne a ne zmizet. Boty byly sice naleštěné, ale vypadaly obnošeně. Moc škrábanců od kamení na hřbitovech, kůže roztažená prsty zkroucenými ze zdrhávání farářů. Až dostane výplatu, měl by si koupit nové.

Teď, když bylo po pohřbu, udělal si chvilku, aby Johna (příjmením Sturrocka, jak zjistil, když si zapnul telefon) uložil do svého mentálního archivu. Jako vždycky se snažil odolat pokušení příliš přemýšlet nad tím, jak se John dostal do tak zoufalé situace. Copak opravdu neměl žádnou neteř nebo kmotřence, se kterým by si aspoň posílali přání na Vánoce? Nebo starého přítele ze školy, se kterým by si telefonoval, i když jen na narozeniny? Jenže tyhle myšlenky jsou nebezpečné. Musí zůstat co nejméně objektivní, už kvůli sobě, a taky aby měl dost psychických sil na dalšího chudáka, který takhle skončí. Autobus zastavil na červenou. Než naskočila zelená, Andrew se přiměl k poslednímu rozloučení.

Vešel do kanceláře a Cameronovo nadšené zamávání oplatil o něco zdrženlivějším gestem. Sesunul se na svou opotřebenou

židli, která se za ty roky přizpůsobila tvaru jeho těla, a trochu u toho zamručel. Ve svých dvaadvaceti by si myslel, že má ještě pár let, než začne i drobné fyzické úkony doprovázet divnými zvuky, ale vesmír jako by se mu snažil naznačit, že se už oficiálně blíží střednímu věku. Smiřoval se s tím, že nebude trvat dlouho a bude od samého rána nadávat, jak lehké to dneska mají děti ve škole, a bude si kupovat několikery stejné běžové kalhoty najednou.

Čekal, až se nastartuje počítač, a po očku sledoval svého kolegu Keitha, který se ládoval kusem čokoládového dortu a systematicky si olízl polevu z obtloustlých prstíků.

„Jaký to bylo?“ řekl Keith s očima upřenýma na obrazovku a Andrew věděl, že na ní bude buď galerie neohroženě stárnoucích hereček, nebo něco malého a chlupatého na skateboardu.

„Šlo to,“ řekl Andrew.

„Nějaký čumilové?“ ozvalo se za ním.

Andrew sebou škubl. Meredith si nevšiml.

„Ne,“ řekl, aniž by se otočil. „Jen já a farář. Prý to byl jeho první pohřeb.“

„Tomu říkám křest ohněm,“ řekla Meredith.

„Náhodou, lepší než plno plaček,“ řekl Keith a naposledy si olízl malíček. „To má pak člověk akorát nervy na pochodu.“

Začal zvonit telefon a nikdo z nich ho nezvedal. Andrew už to chtěl vzdát, ale Keith se naštvál o něco dřív.

„Haló, oddělení úmrtí. Jo. Jasně. Jo. Dobře.“ Andrew se natáhl pro sluchátka a našel si playlist Elly Fitzgeraldové. Spotify objevil teprve nedávno, k nezměrnému potěšení Keitha, který mu celý měsíc potom přezdíval „dědeček“ Andrew. Měl chuť na nějakou klasiku, něco uklidňujícího. Rozhodl se pro „Summertime“. Ale po třech akordech zvedl oči a uviděl před sebou Keitha s břichem vykukujícím dírou mezi knoflíky na košili.

„Halóóóóó. Je někdo doma?“ Andrew si sundal sluchátka.

„Volala koronerka. Máme čerstvýho. No, teda, čerstvý asi nebude, že prý je mrtvý už pár týdnů. Nevědí o žádných příbuzných a sousedi s ním vůbec nemluvili. Tělo už odvezli a chtějí prohlídku – co nejdřív.“

„Hm.“

Keith si oduboval strup na lokti. „Zítřka můžeš?“

Andrew se podíval do diáře.

„Můžu hned ráno.“

„Teda, tomu říkám nadšení,“ řekl Keith a odkolébál se zpátky ke svému stolu. *Co ty o tom víš, ty rosole*, pomyslel si Andrew. Chtěl si zase nasadit sluchátka, ale zrovna v ten moment vyšel ze své kanceláře Cameron a spráskl ruce na znamení, že mu mají věnovat pozornost.

„Schůzka týmu, lidi,“ oznámil. „A ano, ano, nemějte strach – paní Cameronová dodala koláč, jako vždy. Posadíme se v odpočinkové zóně?“

Zareagovali asi s takovým nadšením, jaké by projevilo kuře, kdyby mu někdo řekl, ať si obleče šunkové bikiny a jde se proběhnout okolo liščí nory. „Odpočinková zóna“ se skládala ze stolku vysokého po kolena a dvou pohovek z každé strany, které nevysvětlitelně zapáchaly sírou. Cameron přišel s nápadem přidat polštáře na sezení, ten ale všichni ignorovali, podobně jako jeho návrh vyměnit si každé úterý stoly, zavést krabici na stížnosti – ne však na negativitu, nebo si společně zaběhat v parku. „Mám hrozný práce,“ zívá Keith.

„Ale vždyť jsem vám neřekl, kdy to bude,“ odporoval Cameron a plamen jeho úsměvu slábl. Cameron se nedostatkem jejich nadšení nenechal odradit a jeho nejnovějším nápadem byla kniha návrhů a připomínek. Tu ignorovali také.

Posedali si na pohovky, Cameron jim nakrájel koláč a rozdal čaj a snažil se je vtáhnout do nějaké banální společenské konverzace.

Keith a Meredith se zaklínili do menší pohovky. Meredith se smála něčemu, co jí Keith zrovna pošeptal. Podobně jako se rodiče naučí rozeznávat různé varianty pláče svých novorozeňat, Andrew začínal chápat, co vyjadřují různé styly Meredithina smíchu. V tomhle konkrétním případě vysoký tón jejího chichotání naznačoval, že někdo dostává krutě na frak. Vzhledem k tomu, jak se pokradmu dívali jeho směrem, bude to nejspíš on.

„Tak jo, dámo a pánové,“ řekl Cameron. „Začneme tím nejdůležitějším: Nezapomeňte, že zítra nám přijde nová posila. Peggy Greenová. Víím, že od té doby, co odešli Dan a Bethany, toho máme hodně, takže bude bezva mít jedny ruce navíc.“

„Hlavně když nebude ‚ve stresu‘ jako Bethany,“ řekla Meredith.
„Nebo idiot jako Dan,“ zamumlal Keith.

„*Takže*,“ řekl Cameron, „chtěl jsem s vámi mluvit hlavně o mém... tram-ta-da-dá“ – vytroubil fanfáru na imaginární trubku – „... zlepšováků na tenhle týden! Nezapomeňte, že zapojit se můžete všichni. Je jedno, jak šílený váš nápad bude. Jediné pravidlo je, že to musí být zábava.“

Andrew se oklepal.

„Tak tedy,“ pokračoval Cameron, „můj zlepšovák na tenhle týden je – pozor –, že každý měsíc se sejdeme u někoho doma na večeri. Bude to jako *Prostřeno*, jen se nebudeme hodnotit. Dáme si něco k jídlu, vůbec bych se nebál dobrého vínečka a budeme mít možnost se doopravdy spřátelit mimo kancelář, trochu líp se poznat, seznámit se s rodinami a tak. Já to s velkou radostí odstartuju. Co vy na to?“

Poslední, co Andrew slyšel, bylo „seznámit se s rodinami“.

„A nemohli bysme dělat něco jinýho?“ zeptal se a soustředil se na to, aby se mu netrásl hlas.

„No jo,“ řekl Cameron a veškeré jeho nadšení bylo pryč. „Myslím jsem, že tenhle nápad se mi zrovna docela povedl.“

„Ale jo, to jo!“ řekl Andrew a snažil se to zachránit. „Já jen že... nemohli bysme prostě jít do restaurace?“

„Moc peněz,“ ozval se Keith a drobky z koláče rozprskal všemi směry.

„No, tak co něco jiného? Třeba, co já vím – Laser Game nebo něco. To se ještě dělá, ne?“

„Hlasuju proti Laser Game, protože nejsem dvanáctiletý kluk,“ řekla Meredith. „Ten nápad s večerí se mi zamlouvá. V kuchyni mi to totiž docela jde.“ Otočila se na Keitha. „Moje jehněčí kotlety by vám určitě chutnaly.“ Andrew cítil, jak mu v břicho bublá žluč.

„No tak, Andrew,“ řekl Cameron se sebevědomím podpořeným požehnáním Meredith. Chtěl Andrewa přátelsky štouchnout, což dopadlo tak, že si Andrew polil čajem celou nohu. „Bude sranda! Nemusíme vařit nic extra. A hrozně rád poznám Diane a děti, to je jasný. Tak co? Jsi pro, kámo?“

Andrew horečně přemýšlel. Musí přece existovat nějaká alternativa, kterou by mohl navrhnout. Figurální kresba. Hon na jezevce. *Cokoliv*. Teď už se na něj všichni dívali. Musí něco říct.

„Ty jo, Andrew. Jsi bílý jak stěna,“ řekla Meredith. „Zas tak špatně snad nevaříš. Navíc Diane je určitě skvělá kuchařka, má přece talent na všechno, tak ti může pomoci.“

„Mm-hmm,“ zamumlal Andrew a bubnoval konečky prstů o sebe.

„Je právnička, že jo?“ vzpomněl si Keith. Andrew přikývl. Možná se v příštích několika dnech odehraje nějaká šílená světová katastrofa, třeba vypukne slibovaná jaderná válka, takže na tenhle pitomý nápad všichni zapomenou.

„Máte přece ten krásný dům v Dulwichi, ne?“ řekla Meredith zákeřně. „Šest plus jedna, jestli si dobře pamatuju?“

„Pět,“ řekl Andrew. Tyhle hrátky Meredith a Keitha nesnášel. Jak si ho společně dokázali vychutnat.

„I tak,“ řekla Meredith, „krásný velký dům, děti chytrý podle všech měřítek a Diane, tvá talentovaná žena, co vydělává peníze. Jsi rozhodně černý kůň.“

Později, když se Andrew chystal domů, protože byl příliš rozrušený, než aby se pouštěl do nějaké smysluplné práce, objevil se u jeho stolu Cameron a sedl si na bobek. Byla to nejspíš jedna z těch věcí, co se učí na kurzech.

„Poslyš,“ řekl tiše, „vím, že se ti ten nápad s večerí dvakrát nelíbí, jen mi slib, že o tom popřemýšlíš, co, kámo?“

Andrew bezdůvodně listoval štosem papírů před sebou. „No jo, já... Nechtěl jsem to kazit, jen... Dobře, popřemýšlím o tom. Ale kdyby se nám do toho nechtělo, určitě vymyslíme nějaký jiný zlepšovák.“

„Tak se mi líbíš,“ řekl Cameron, narovnal se a promluvil ke všem. „Doufám, že do toho půjdem všichni. Tak, týme – pustíme se do toho co nejdřív. Jo?“

Andrew se nedávno plácl přes kapsu a koupil si protihluková sluchátka na cestování autobusem, takže i když viděl, že si chlápek naproti nechutně kýchl a batole vpředu se vzteká nad čirou nepravděpodobností, že musí mít obutou ne jednu, ale dvě boty, celé to vypadalo jen jako němý film s nemístným hudebním doprovodem uklidňujícího hlasu Elly Fitzgeraldové. Ovšem netrvalo dlouho a v hlavě se mu začal přehrávat rozhovor z kanceláře a začal soupeřit s Ellou o jeho pozornost.

„Diane, tvá žena, co vydělává peníze... Chytrý děti... Krásný dům.“ Keithův úšklebek. Meredithin lišácký pohled. Ten rozhovor ho pronásledoval celou cestu a ještě když si šel koupit večerí. Tak se ocitl ve večerce mezi sáčky brambůrků s novými příchutěmi pojmenovaných po celebritách a musel se držet, aby nezačal rvát. Po deseti minutách, kdy bral do ruky a znovu vracel do regálu čtyři

stejná hotová jídla, protože si nemohl vybrat, vyšel s prázdnýma rukama a kručícím žaludkem do deště směrem k domovu.

Stál přede dveřmi a třásl se. Když už mu zima začínala připadat nesnesitelná, vytáhl klíče. Tohle se mu stávalo tak jednou týdně, že se zastavil venku, klíč v zámku a na chvíli zadržel dech.

Možná tentokrát.

Možná že tentokrát za těmi dveřmi opravdu bude krásný dům a v něm bude Diane chystat večeři. Ucítí česnek a červené víno. Uslyší, jak se Steph a David hašteří nebo dělají domácí úkoly, a potom jejich nadšené výkřiky, až otevře dveře, protože: Táta! Táta přišel!

V chodbě ho vlhký zápach praštil do nosu s větší silou než obvykle. Na stěnách známá oprýskaná místa a přerušované mléčně žluté světlo rozbité zářivky. Plazil se nahoru, mokré boty zavržaly na každém schodu, pak zasunul do zámku druhý klíč ze svého kroužku. Narovnal nahnuté číslo dvě na dveřích a vešel, přivítalo ho ticho, stejně jako posledních dvacet let.

Třetí kapitola

Před pěti lety

Andrew měl zpoždění. Nebyla by to taková pohroma, kdyby ve svém životopise, který ten den ráno ještě před pohovorem odeslal, nenapsal, že je „extrémně dochvilný“. Nejen dochvilný. Extrémně dochvilný. Co to vůbec znamená? Copak dochvilnost má extrém? A jak by se taková věc vlastně měřila?

Navíc si za to mohl sám. Zrovna přecházel ulici, když ho vyrušilo takové zvláštní kejhání, takže zvedl oči k obloze. Nad hlavou mu kroužila divoká husa, bílé břicho nasvícené oranžovým ranním sluncem, jak kejhala a zmateně poletovala, vypadala jako poškozená stíhačka, která se snaží doletět zpátky na základnu. A právě když se pták srovnal, aby pokračoval ve svém letu, Andrew uklouzl na ledu. Nastala krátká chvílka, kdy máchal rukama a nohama se zkoušel opřít o vzduch, jako kreslená postavička, která přeběhla okraj útesu, načež zuchl na zem, až to zadunělo.

„Jste v pořádku?“

Andrew místo odpovědi jen zasípal na ženu, která mu pomáhala na nohy. Připadal si, jako by mu někdo právě dal palicí do zad. To ale nebyl důvod, proč nedokázal té ženě odpovědět slovy. Jak se na něj dívala – napůl s úsměvem, jak si odhrnula vlasy za uši –, bylo v tom něco tak překvapivě známého, až mu to vyrazilo dech. Prohlížela si jeho tvář, jako by i ona měla silný pocit něčeho povědomého a bolestivého. Až když řekla: „Tak nashle“ a odešla, Andrew si uvědomil, že ve skutečnosti čekala, že jí poděkuje.

Uvažoval, jestli se za ní má rozběhnout a zkusit to napravit. Jenže zrovna v ten moment se mu v hlavě ozvala stará známá melodie. „*Blue moon, you saw me standing alone*“. Musel se soustředit, jak to jen šlo, aby se jí zbavil. Pevně zavřel oči a masíroval si spánky. Když se znovu podíval jejím směrem, už byla pryč.

Oprášil se a najednou mu došlo, že lidé jeho pád viděli a teď si užívají svou trochu škodolibosti. Vyhnul se jejich pohledům a šel dál, s hlavou skloněnou a rukama zastrčenýma v kapsách. Jeho rozpaky se postupně proměnily v jiný pocit. Bývalo to právě po takových nehodách, kdy si ho uvědomoval v samém nitru, v plné síle a se vším chladem, až ztrácel pevnou půdu pod nohama. Neměl nikoho, komu by to mohl vyprávět. Nikoho, s kým by se tomu zasmál a zapomněl na to. Samota ale byla ostražitá, vždycky připravená zatleskat každému jeho klopýtnutí.

Po tom uklouznutí byl sice mírně otřesený, ale kromě škrában-
ce na ruce se mu nic nestalo. Blížila se mu čtyřicítka a on si moc dobře uvědomoval, že jednou přijde doba, kdy bude o takovém uklouznutí říkat, že „měl menší nehodu“. (Potají se těšil představou soucitného cizího člověka, který ho přikrývá kabátem, zatímco společně čekají na sanitku, podpírá mu hlavu a drží ho za ruku.) Sám sice žádnou újmu neutrpěl, ale o jeho původně čisté bílé košili se to říct nedalo, protože teď na ní byly cákance od bláta. Krátce uvažoval nad tím, že by z toho spolu se škrában-
cem na ruce mohl něco vytěžit a udělat tak na pohovoru dojem. „Co, tohle? Cestou sem jsem se trochu zdržel, protože jsem se vrhl před autobus/kulku/tygra, abych zachránil batole/štěně/jepťišku. A zmínil jsem se už, že jsem velmi motivovaný a dokážu pracovat jak sám, tak v týmu?“ Rozhodl se pro rozumnější variantu a vešel do nejbližšího obchodu s oblečením, aby si koupil novou košili. Dost se u toho zpotil a zadýchal a v tomhle stavu se ohlásil recepční v betonové katedrále městského úřadu.

Posadil se, kam mu ukázala, a zhluboka dýchal, aby se trochu zklidnil. Tuhle práci potřebuje. Opravdu ji potřebuje. Na různých pozicích pro město pracoval už od třiatvaceti, na posledním místě byl osm let, až ho nakonec bez okolků propustili pro nadbytečnost. Jeho šéfová Jill, dobrotivá ženská z Lancastru, která k životu přistupovala tak, že každého nejdřív objala a ptala se až potom, byla tak zničená z toho, že ho musela propustit, že očividně obvolala úřady v celém Londýně a zkoušela pro něj sehnat nějaké jiné místo. Dnešní pohovor byl jediný, který z Jilliných telefonátů vzešel, a e-mail s popisem práce byl tak neurčitý, že se na to málem vykašlal. Andrew pochopil tolik, že je to podobné jako jeho předchozí zaměstnání, hlavně administrativa, i když tam byly ještě nějaké prohlídky nemovitostí. Co bylo důležitější, plat byl úplně stejný jako na minulém místě a nastoupit mohl příští měsíc. Před deseti lety by možná uvažoval o novém začátku. Možná by mohl cestovat nebo udělat nějakou odvážnou profesní změnu. Jenže dneska pociťoval zvláštní tíseň, jen když musel odejít z domu, takže výprava na Machu Picchu ani rekvalifikace na krotitele lvů nebyly zrovna na pořadu dne.

Zuby tahal za kousek kůže, který mu visel na prstě, škubal kolenem a marně se pokoušel uvolnit. Když se konečně objevil Cameron Yates, Andrew si byl skoro jistý, že už ho někde viděl. Už se ho chtěl zeptat – třeba by to mohl využít ve svůj prospěch –, když si uvědomil, že Cameron mu je povědomý jen proto, že vypadá úplně jako mladý Wallace z *Wallace a Gromita*. Měl vykulené oči, které byly moc blízko u sebe, a velké přední zuby čnějící jako nepravidelné stalaktity. Jediným skutečným rozdílem byly jeho tmavé vlasy vyrůstající v trsech a londýnský přízvuk.

Ve výtahu o velikosti rakve si vyměnili pár nucených zdvořilostních frází a Andrew celou dobu nemohl odtrhnout oči od těch stalaktitů. *Přestaň mu čumět na zuby*, vynadal si a zíral při tom přímo na ty tesáky.

Chvíli čekali, než jim někdo přinesl dva mrňavé modré plastové kelímky s vlažnou vodou, a pak pohovor konečně začal. Cameron mu nejdřív v rychlosti odříkal popis pozice, skoro se ani nenadechoval, když vysvětloval, že Andrew, pokud místo dostane, bude řešit úmrtí podle zákona o veřejném zdraví. „Takže to znamená spolupráci s řediteli pohřebních ústavů při organizování rozloučení, psaní úmrtních oznámení do místních novin, vedení evidence úmrtí, vyhledávání členů rodiny, zajišťování úhrady nákladů na pohřeb z majetku zesnulých. Je kolem toho spousta nesmyslného papírování, to si asi umíte představit!“

Andrew si dával záležet a příkyvoval, snažil se to pobrat a v duchu proklínal Jill, že o „úmrtích“ se zapomněla zmínit. A pak, než se stihl vzpamatovat, byla řada na něm. Vyvedlo ho z míry, že Cameron byl podle všeho stejně nervózní jako on a střídal jednoduché, přátelské otázky s jinými, které byly matoucí a které vyslovoval hrubším hlasem – jako by sám hrál hodného a zlého policajta zároveň. Když dostal Andrew chvíli, aby mohl na Cameronovy blábole reagovat, nedokázal ze sebe vypravit souvislou větu. A jakmile se mu přece jen podařilo něco vysoukat, jeho nadšení znělo jako zoufalství a jeho pokusy o humor Camerona zjevně mátl, protože se několikrát podíval přes Andrewovo rameno na někoho, kdo procházel po chodbě. V jeden okamžik byl Andrew už natolik sklíčený, že zvažoval možnost, že to prostě na místě vzdá a odejde. A jako by nebyl dost zdeptaný tím, jak to celé probíhá, pořád se nemohl soustředit kvůli Cameronovým zubům. Jednak začal přemýšlet, jestli jsou to *stalaktity*, nebo *stalagmity*. Nebyla na to nějaká pomůcka, něco se stahováním punčocháčů? A právě v ten okamžik si uvědomil, že se ho Cameron zrovna na něco zeptal – neměl tušení na co – a teď čeká na odpověď. Zpanikařil a trochu si poposedl. „Mmm,“ řekl tónem, který měl vyjadřovat, jak moc oceňuje

tak promyšlenou otázku, o níž musí řádně popřemýšlet. To ale byla očividně chyba, jak mu napovědělo Cameronovo svrášťující se čelo. Andrew si uvědomil, že ta otázka musela být jednoduchá.

„Ano,“ vyhrkl rozhodně. Cameronův ušlápnutý úsměv se vrátil a jeho zalila úleva.

„To je skvělé. A kolik?“ zeptal se Cameron.

To už bylo těžší, i když Andrew z jeho tónu vycítil určitou lehkost, takže tentokrát zvolil obecnou a ležérní odpověď.

„No, občas zjišťuju, že už ztrácím přehled,“ řekl a pokusil se o žalostný úsměv. Cameron zareagoval falešným smíchem, jako by si nebyl úplně jistý, jestli Andrew žertuje. Andrew vyrazil do protiútoků s cílem získat víc informací.

„A co vy?“ zkusil to.

„Já mám jen jedno,“ řekl Cameron. Začal hrabat v kapse. Andrew napadlo, že ten muž, který s ním vede pohovor, vytáhne jedno varle, protože tuhle otázku pokládá každému chlapovi, kterého potká, v zoufalé naději, že narazí na spřízněnou duši s jedinou kulkou. Místo toho Cameron vyndal peněženku. Až když držel v ruce fotku dítěte vyztuženého zimní kombinézou s nazutými lyžemi, Andrew pochopil, jak zněla otázka. Rychle si celou výměnu přehrál z Cameronovy perspektivy.

„*Máte děti?*“

„*Mmm... Ano.*“

„*To je skvělé. A kolik?*“

„*No, občas zjišťuju, že už ztrácím přehled.*“

Kriste Pane, naznačil zrovna potenciálnímu novému šefovi, že je nějaký nezkrotně se množící Casanova, který ohne, co může, a za sebou nechává zástupy těhotných žen a hromady rozvrácených rodin?

Ještě pořád se díval na fotku Cameronova dítěte. *Řekni něco!*

„Hezké,“ řekl. „Hezký... chlapec.“

No, výborně, teď vypadáš jako lovec dětí. To udělá rozhodně dobrý dojem. Nastupujete v pondělí, pedofila tady přesně potřebujeme!

Sevřel dávno prázdný plastový kelímek a cítil, jak mu praská v ruce. Tohle je naprostá tragédie. Jak je možné, že to tak rychle podělal? Cameronův výraz dával najevo, že už není cesty zpátky. Těžko odhadovat, co by řekl, kdyby Andrew prostě přiznal, že omylem lhal o tom, že má děti, ale připadalo mu nepravděpodobné, že by se kvůli tomu najednou situace obrátila k lepšímu. Rozhodl se, že nejlepší bude, když prostě nějak přežije zbytek pohovoru a pokusí se zachovat si co největší zbytek důstojnosti – jako v autoškole, zrcátko, blinkr a odbočit, i když zrovna přešel malou prodavačku lízátek.

Pustil plastový kelímek a všiml si škrábance na ruce. Vybavila se mu ta žena, která mu ráno pomohla. Vlnité hnědé vlasy, tajemný úsměv. Cítil, jak mu ve spáncích začíná bušit krev. Jaké by to bylo, kdyby mohl na chvíli prostě předstírat? Jen tak fantazírovat sám pro sebe. Co se může stát? Co je špatného na tom si na chvíličku představit, že všechno ve skutečnosti dobře dopadlo?

Odkášlal si.

Vážně to udělá?

„Kolik mu je?“ zeptal se a vrátil fotku Cameronovi.

„Teď mu bylo sedm,“ řekl Cameron. „A vašim?“

Půjde do toho?

„No... Steph je osm a Davidovi šest,“ řekl.

Zjevně ano.

„Á, bezva. Když byli Chrisovi čtyři, začínal jsem chápat, jaký z něj bude člověk,“ řekl Cameron. „I když Clara, moje žena, ta vždycky tvrdila, že to všechno věděla ještě dřív, než se narodil.“

Andrew se usmál. „Moje žena Diane říkala přesně totéž,“ řekl.

A tak měl rodinu.

Ještě chvíli si povídali o svých ženách a dětech, ale pak Cameron až příliš spěšně přehodil výhybku zpátky do kolejí pohovoru a Andrew cítil, jak mu ta představa utíká mezi prsty jako voda. Netrvalo dlouho a bylo po všem. Andrewa rozhodilo, že místo aby Cameron zakončil klasickou větou, jestli má nějaké otázky *on*, místo toho se zeptal, jestli chce „říct něco na konec“, jako by ho měli každou chvíli odvléct na popraviště. Neurčitě blábolil něco o tom, jak zajímavá pozice to je a jak velikou radost by měl, kdyby dostal příležitost pracovat v Cameronově dynamickém týmu.

„Ozvěme se vám,“ řekl Cameron s upřímností politika, který v rozhlasovém rozhovoru předstírá, že ta indie kapela, co zrovna dohrála, se mu fakt líbí. Andrew se přinutil k úsměvu, a když potřásl Cameronovi studenou vlhkou rukou, jako by chytal pstruha, nezapomněl se mu dívat do očí. „Děkuju vám za příležitost,“ řekl Andrew.

Našel kavárnu s bezplatnou Wi-Fi a hledal práci dál, ale nedokázal se pořádně soustředit. Když děkoval Cameronovi „za příležitost“, vůbec neměl na mysli tu práci: děkoval mu za možnost, že si být jen na chvíli mohl vychutnávat představu své rodiny. Připadat si normální bylo zvláště příjemné a děsivé zároveň. Snažil se na to zapomenout a přimět se k soustředění. Jestli se mu nepodaří najít místo na úřadě, bude muset rozšířit záběr, jenže to se mu zdálo jako nemožně skličující úkol.

Nedařilo se mu najít nic, na co by měl kvalifikaci. Půlce inzertů ani nerozuměl. Bezradně zíral na obří muffin, který si koupil, ale místo aby ho snědl, uždiboval z něj kousky, takže teď vypadal jako krtinec. Možná že by mohl vyrobit z jídla ještě nějaké další zvířecí příbytky a získat Turnerovu cenu.

V kavárně proseděl zbytek odpoledne a sledoval důležité byznysmeny, kteří sem přišli na důležité schůzky, a turisty nadšeně

listující v průvodcích. Zůstal ještě dlouho po tom, co všichni odešli, tiskl se k radiátoru a snažil se zůstat neviditelným pro toho mladého italského číšníka, který zvedal židle a zametal. Nakonec číšník Andrewa požádal, jestli už by mohl jít, a omluvný úsměv mu z tváře zmizel ve chvíli, kdy uviděl na stole drobký z muffinového krtince.

Sotva Andrew vykročil ze dveří, začal mu zvonit telefon. Neznámé číslo.

„Andrew?“ řekl někdo na druhém konci. „Slyšíte mě?“

„Ano,“ řekl Andrew, i když slyšel stěží, protože fučel vítr a kolem zrovna projížděla sanitka se řvoucí sirénou.

„Andrew, tady Cameron Yates. Jen jsem vám chtěl zavolat a říct vám, že jsem vás moc rád poznal. Připadalo mi, že opravdu chápete tu proaktivní kulturu, kterou se tady snažím vybudovat. Tak abych to zkrátil, je mi potěšením vám oznámit, že bych vás mezi námi moc rád přivítal.“

„Cože?“ řekl Andrew s ukazovákem nacpaným v uchu.

„Nabízíme vám to místo!“ řekl Cameron. „Samozřejmě nás ještě čekají takové ty obvyklé formality, ale jinak vám nic nestojí v cestě.“

Andrew tam stál a vítr s ním cloumal.

„Andrew? Slyšel jste mě?“

„No teda. Ano, slyšel. Neuvěřitelné. To je skvělé. Já... jsem nadšený.“

A byl. Byl tak nadšený, že se skrz okno široce usmál na číšníka. Číšník mu oplatil úsměvem poněkud zaskočeným.

„Andrew, poslyšte, zrovna odjíždím na seminář, takže někoho poprosím, ať vám pinkne do mailu info. Určitě se budeme o pár věcech muset pobavit, ale tím se teď netrapte. Dobře dojeďte domů a povězte tu dobrou zprávu Diane a dětem.“

Čtvrtá kapitola

Andrew nemohl uvěřit, že je to teprve pět let, co stál na té větrem bičované ulici a snažil se pochopit, co mu Cameron právě řekl. Připadalo mu to jako celá věčnost.

Apaticky zamíchal fazole z konzervy, které prskaly v cestovním rendlíku na plotýnce, a pak je nalil na krajíc celozrnného chleba, který si ukrojil jediným ostrým nožem s plastovou rukojetí celou zkroucenou a seškvařenou. Upřeně se díval do jedné popraskané kachle za sporákem a dělal, že je to kamera. „Takže tady mám kombinaci fazolí a chleba a teď už jen přidám kapku kečupu – já používám Captain Tomato, ale záleží, jakou značku má kdo rád –, čímž vznikne chutné trio. Zbytky se nedají zamrazit, ale našťestí to do sebe všechno naházíte asi tak za devět sekund a budete mít plné ruce práce s tím, jak si budete odporní, takže nebudete mít prostor se tím trápit.“

Slyšel sousedku zezdola, jak si prozpěvuje. Byla poměrně nová, předchozí nájemníci se odstěhovali před pár měsíci. Byl to mladý pár kolem dvaceti, oba neuvěřitelně atraktivní, výrazné lícní kosti a svalnaté paže. Měli takový ten esteticky příjemný vzhled, který znamená, že oni se v životě nebudou muset za nic omlouvat. Andrew se vždycky donutil k očnímu kontaktu a vypravil ze sebe nenucený pozdrav, když se potkali na chodbě, ale oni mu nikdy pořádně neodpověděli. Že se přistěhoval někdo jiný, mu došlo, až když uslyšel ten zpěv. Novou sousedku ještě neviděl, ale několikrát ji *cítil*, což bylo zvláštní. Nebo tedy spíš její parfém, který byl tak silný, že jeho vůně v chodbě tak nějak zůstávala. Zkoušel si ji

představit, ale když vykouzlil obraz její tváře, byl to jen hladký, prázdný ovál.

V ten moment se na mu lince rozsvítil telefon. Uviděl jméno své sestry a píchlo ho u srdce. Sjel pohledem do rohu displeje: 31. března. Mělo ho to napadnout. Představil si Sally, jak se dívá do kalendáře, vidí červený kroužek kolem jednatřicátky a potichu kleje, protože přišel čas na čtvrtletní telefonát.

Lokl si vody na posilněnou a zvedl telefon. „Ahoj,“ řekl.

„Čau,“ ozvala se Sally.

A bylo ticho.

„Tak co? Jak se máš, bráško?“ řekla. „Všechno v pohodě?“

Kriste Pane, proč musí mluvit, jako by jim bylo patnáct?

„Ale no jo, pořád stejný. Co ty?“

„No jo, nemůžu si stěžovat, víš jak. Tenhle víkend jedeme s Carlem na jogínský pobyt, aby se naučil všechny ty instruktor-ský věci a tak.“

Carl. Sallyin manžel. Většinu času se nalívá proteinovými koktejly a dobrovolně zvedá do vzduchu těžké předměty.

„To zní... zajímavě,“ řekl Andrew. A potom, po krátké odmlce, která jasně vyjadřovala, že teď je čas přejít k nejdůležitější otázce: „A jak to s tebou vypadá, a co testy?“

Sally vzdychla.

„Minulý měsíc jsem zase měla další. Všechny výsledky byly neprůkazné, což znamená, že pořád vědí kulový, takže asi tak. Ale je mi mnohem líp. A prý to vypadá, že srdce to není, takže nejspíš nebudu jak táta a nezaklepu bačkorama bez varování. Pořád mi opakují ty samý blbosti, však to znáš. Víc cvičit, míň pít, bla, bla, bla.“

„To je dobré znamení, zřejmě se neobávají, že je to vážné,“ řekl Andrew a pomyslel si, že Sally by sice neměla mluvit jak puberťačka, ale on by asi zase neměl mluvit jako profesor z Oxfordu

s chronicky potlačovanými emocemi. Člověk by si myslel, že po všech těch letech si nebudou připadat jako cizí. Ale pořád měli ten samý jednoduchý seznam témat:

Práce. Zdraví. Rodina (tedy Carl, jediný člověk, který je něco jako jejich společný příbuzný). Jenže tentokrát se Sally rozhodla porušit pravidla.

„Říkala jsem si... že bysme se možná mohli někdy sejít. Už je to snad pět let.“

Sedm, opravil ji Andrew v duchu. Naposledy jsme se viděli na pohřbu strýce Davea v krematoriu naproti myčce aut v Banbury. A tys byla zhulená. Jenže na druhou stranu musel uznat, že ani on zrovna nezasypával Sally pozvánkami k návštěvám.

„To...by bylo fajn,“ řekl. „Samozřejmě jestli budeš mít čas. Mohli by sme se třeba potkat na půli cesty nebo tak.“

„Jo, jasně, brácho. I když jsme se přestěhovali, vzpomínáš? Teď bydlíme v Newquay – kvůli Carlovu podnikání... Takže na půli cesty je teď někde jinde. Ale v květnu jedu do Londýna za kamarádkou. Tak bych to možná mohla spojit.“

„Jo. Dobře. Jen mi dej vědět, kdy přijedeš.“

Andrew přejížděl očima po místnosti a kousal se do rtu. Za těch dvacet let, co bydlí v tomhle bytě, se tady nezměnilo skoro nic. A tak místo, kde žil, teď nevypadalo ani tak unaveně jako spíš naprosto zdrceně. Byla tu ta tmavá skvrna v místě, kde se stěna setkává se stropem v části, která se tváří jako kuchyň. Pak zhmožděná šedá pohovka, sešlapaný koberec a žlutohnědé tapety, které měly evokovat podzim, ale ve skutečnosti vypadaly jako žluklé suchary. Jak bledla barva tapet, tak bledla i pravděpodobnost, že s tím Andrew něco udělá. A jediné, co bylo horší než pocit hanby z toho, jak to u něj vypadá, byla hrůza, kterou pociťoval při představě, že něco změní, nebo ještě hůř, že se přestěhuje. Fakt,

že bydlel sám a nikdy k němu nikdo nechodil, měl aspoň jednu výhodu – nikdo ho nemohl odsuzovat za to, jak žije.

Rozhodl se změnit téma, protože si vybavil něco, co mu Sally říkala, když spolu mluvili posledně.

„A jak to jde s tou tvou... paní?“

Slyšel škrtnutí zapalovače a potom sotva slyšitelný zvuk, jak Sally vyfoukla kouř.

„S paní?“

„S tou paní, ke který jsi měla jít. Povídat si.“

„Ty myslíš tu terapeutku?“

„Jo.“

„Vykašlala jsem se na to, když jsme se přestěhovali. Upřímně, brácho, byla jsem vděčná, že mám výmluvu. Pořád se mě snažila zhypnotizovat, což nefungovalo. Říkala jsem jí, že to na mě nepůsobí, ale nenechala si to vymluvit. V Newquay jsem si našla novou. Spíš je to asi spirituální léčitelka, řekla bych. Narazila jsem na ni, když si vylepovala reklamu vedle Carlovy na jógu. To jsou náhody, co?“

No... pomyslel si Andrew.

„Hele, brácho,“ řekla Sally, „chtěla jsem se s tebou pobavit ještě o jedny věci.“

„Aha,“ řekl Andrew a okamžitě zbystril. Nejdřív se chce potkat a teď tohle. Panebože, co když bude chtít, aby trávil čas s Carlem?

„Víš – normálně bych se do něčeho takovýho nepouštěla, protože vím, že... no, prostě o těchhle věcech se spolu normálně nebavíme. Ale, zkrátka, znáš máho kámoše Sparkyho?“

„Ne.“

„Ale jo, znáš. Má ten obchod s bongama v Brightonu, v Lanes.“

Pochopitelně.

„Aha...“